

Het Brandende Bos

Elke zomer zien we de beelden op het nieuws: gigantische vuurzeeën die door de bossen van Zuid-Europa razen. Het lijkt alsof de natuur zichzelf vernietigt. Maar wat veel mensen zich niet realiseren, is dat de bossen die het hardst branden in Frankrijk en Spanje vaak helemaal niet natuurlijk zijn. Het is tijd voor een fundamentele heroverweging van hoe we land beheren, ontwerpen en beplanten. Zeker als je zelf grond bezit in deze regio's.

De erfenis van de monocultuur

Spanje en Frankrijk bestonden oorspronkelijk voor een groot deel uit uitgestrekte, gemengde loofbossen en mediterrane eikenbossen. De steeneik, kurkeik en beuk domineerden. Wat we vandaag de dag zien, eindeloze zeeën van dennen en eucalyptus, is het resultaat van grootschalige menselijke aanplant. In Frankrijk werd het Forêt des Landes in de 19e eeuw aangelegd om moerassen droog te leggen en hars te winnen. In Spanje werden tijdens de dictatuur miljoenen hectaren aangeplant voor de houtindustrie en om erosie tegen te gaan.

Deze bomen groeien snel, maar ze brengen een dodelijk nadeel met zich mee in een opwarmend klimaat. Dennen en eucalyptus zitten vol harsen en etherische oliën. Ze staan dicht op elkaar en laten een dikke, kurkdroge laag naalden achter die langzaam verteert. Zodra er vuur bij komt, fungeert het bos als een fakkel.

Ontwerpen voor de toekomst: Een permacultuur benadering

Hoe kunnen we grond zo beheren dat het veilig is, maar nog steeds de waardevolle grondstof hout levert? Het antwoord ligt in het ontwerpen van systemen die samenwerken met het landschap, een principe dat in elk goed opgezet permacultuurontwerp centraal staat.

1. Vuur bestrijden met water: De kracht van de wadi

Vuur haat vocht. De eerste stap in een brandveilig landschapsontwerp is het sturen en vasthouden van water. Door op de hoogtelijnen van het terrein wadi's te graven, voorkom je dat schaars regenwater direct van de helling afspoelt. Een wadi dwingt het water langzaam in de bodem te zinken. Hierdoor creëer je een onzichtbare, ondergrondse waterbuffer die het landschap en de vegetatie in de hete zomers sappig en groen houdt.

2. Strategische brandkragen van loofhout

In plaats van het hele terrein vol te zetten met harsrijke bomen, werk je met strategische aanplant van inheemse loofbomen. Vuur versnelt enorm als het heuvelopwaarts trekt. Door slim te ontwerpen kun je dit doorbreken. Denk bijvoorbeeld aan het planten van een dicht, vochtvasthoudend eikenbos op de tweede hoogtelijn naar boven. Zo'n strook massief, groen loofhout creëert een natuurlijke, vochtige barrière die een oprukkend vuur effectief afremt en de hitte uit de vlammen haalt.

Houtoogst zonder kaalslag

Je kunt nog steeds hout produceren zonder de veiligheid in gevaar te brengen. Door middel van traditionele hakhout- of kandelabertechnieken (coppicing en pollarding) oogst je periodiek hout van bijvoorbeeld tamme kastanjes of eiken. De boom loopt daarna gewoon weer uit. Je houdt het bladerdek open om kroonvuur te voorkomen, behoudt het wortelstelsel om de bodem te beschermen, en je hebt een oneindige bron van lokaal bouwhout.

Door inheemse flora te integreren in een weloordacht landschap, creëer je niet alleen een toevluchtsoord voor biodiversiteit, maar bouw je letterlijk aan een groen, levend schild tegen bosbranden.

Samen naar een brandveiliger landschap

Als gecertificeerd Permacultuur Design Consultant denk ik graag met je mee over een doordacht ontwerp of praktisch advies op maat. Met de juiste permacultuurprincipes kunnen we samen werken aan een landschap dat veerkrachtiger is, waarin bosbranden minder snel om zich heen grijpen en mogelijke schade zoveel mogelijk kan worden beperkt. Uiteraard kan niemand de natuur volledig voorspellen of een brand ooit helemaal uitsluiten, maar ik bied graag mijn expertise aan om samen te zoeken naar toekomstbestendige oplossingen die echt verschil kunnen maken. Ontdek de mogelijkheden op mijn website martineverweij.eu.